

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky

Eduard Weyr

Život a působení dra Ludvíka Krause

Časopis pro pěstování matematiky a fysiky, Vol. 15 (1886), No. 2, [49a]--52

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/122228>

Terms of use:

© Union of Czech Mathematicians and Physicists, 1886

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Alkran.

Život a působení dra Ludvíka Krause.

Nástin životopisný.

Napsal

Eduard Weyr.

Neúprosný osud vyrval v novoroční den t. r. z řad českých pracovníků na poli vědeckém muže vynikajícího tak hlubokými vědomostmi, že ztrátu, kterou jsme utrpěli, naprosto nenahraditelnou nazvati musíme.

Ludvík Kraus, narozen 9. dubna 1857 v Turnově, studoval na školách reálných a na polytechnickém ústavu ve Vídni, přestoupil, podrobiv se gymnasiální zkoušce maturitní, na universitu a byl r. 1878 na universitě Pražské za doktora filosofie povýšen. Hlavní činnost svou věnoval studiím mathematickým; chtěl se v nich zdokonaliti, odebral se k F. Kleinovi do Mnichova, pak do Berlína, kde sledoval výklady *Weierstrassovy* a *Kroneckroy* po čtyři semestry. R. 1881 habilitoval se na Pražské universitě, po jejímž rozdělení se rozhodl pro českou universitu. Zde pak po čtyři semestry o mathematice vykládal.

Zesnulý vynikal fenomenálním mathematickým nadáním a velikou vytrvalostí ve studiích; jen tím lze vysvětliti, že nabytí již v mladistvém věku důkladné znalosti nejtěžších partií ve vědě tak velice nesnadné. Vynikající stránky jeho ducha byly síla a přesnost; a tyto vlastnosti dvouletým pobytem v Berlíně možno-li ještě zmohutněly. Zápisky zesnulého o výkladech *Weierstrassových* jsou pravými skvosty, o jichž ceně alespoň z části každý ponětí nabytí může studiem „Základů arithmetiky“ a „Základů nauky o funkcích racionalných“, jež

vyšly v Časopise tomto, a byly by činily část „Theorie funkcí.“ Že tento fundamentalní spis o matematické analýsi zůstal nedokončeným, jest ztrátou neocenitelnou. V celku svém by byl podával jasný obraz o pevných základech, na kterých *Weierstrass* matematickou analýsi buduje, pošínuje o veliký kus ku předu onu práci, již jiní hlubocí myslitelé, jako *Cauchy*, *Abel* a *Bolzano* byli započali. Ale již i ta část Krausovy práce, která tiskem vyšla, jest velice cenným úvodem do úvah onoho mistra, neboť vystihuje šťastným způsobem dosud nedosaženou přesnost jeho.

Šťítí slovem i písmem idey *Weierstrassovy* bylo zesnulému pravou radostí, vždyť sám k onomu velikánu a k jeho dílu s obdivem a nadšením pohlížel. A v této věci nelze dosti oceniti blahodárnou působnost drahého zesnulého: vzbudil ve všech, kdož se s ním stýkali, touhu po oné přesnosti, která v novější době hlavně úsilím *Weierstrassovým* i v nejjemnějších matematických partiích zavládla.

Dr. L. Kraus uveřejnil první svou práci „Note über aussergewöhnliche Specialgruppen auf algebraischen Curven“ v XVI. sv. matematických annalů, vydávaných *Kleinem* a *Mayerem* v Lipsku. Způsob, jakým řešen obtížný problem stanovení čar, jež jisté specialné skupiny bodové jakožto průsečky s jinými algebraickými čarami připouštějí, svědčí o velice rozsáhlých a hlubokých vědomostech auktoru tehdy dvaadvacetiletého. Druhá a třetí práce jeho „Über rational umkehrbare Substitutionen“ vyšly v letech 1882 a 1883 ve Zprávách o zasedáních kr. české společnosti nauk. V obou pojednává auktor o povaze celistvých funkcí $G(x, y)$ a $F(x, y)$ dvou proměnných x, y té vlastnosti, aby z rovnic $\xi = G, \eta = F$ bylo lze x a y racionálně vyjádřiti pomocí ξ, η . O problemech obdobných jednáno i jinde; avšak úvahy *dra. Krause* vynikají takovou přesností a obsahují tolik duchaplných myšlének, že je lze nazvati pravými perlami; výsledky pak, které pro určité případy v těchto dvou pracích

vyvodil, jsou absolutně přesné a podávají v oněch případech úplnou odpověď k vytknuté otázce po tvaru funkcí G a F .

Poslední práce zesnulého „Über Functional-determinanten“, která brzy po smrti jeho vyšla ve Zprávách Vídeňské akademie věd, souvisí úzce s předcházejícími. Auktor v ní hledá tvar oněch celistvých racionálních funkcí $G(x, y)$ a $F(x, y)$ dvou proměnných, jichž funkcionální determinant se rovná stálé hodnotě, různé od nuly. Tento nesnadný problem řeší algebraickými a funkčními úvahami a dochází k zajímavému a jednoduchému výsledku, že, kladouce $G(x, y) = \xi$, $F(x, y) = \eta$, můžeme x a y vyjádřit jakožto celistvé racionální funkce hodnot ξ , η , a naopak, lze-li tak učiniti, jest funkcionální determinant funkcí G a F stálou, od nuly různou hodnotou.

V pozůstalosti, jež bratrem zvěčnělého, Turnovským továrníkem panem Karlem Krausem, darována byla „Jednotě českých matematiků“, nalezeno bylo prací původních bohužel jen poskyrovnu, a otištěny jsou v tomto čísle památce našeho Krausa věnovaném.

V pojednání nadepsaném: „Příspěvek ku transformaci jedného řádu funkcí elliptických“, v němž na mnohých místech jsou důkazy jen naznačeny, vychází auktor ze stati pana *Kleina* stejným titulem opatřené*), odstraňuje značné mezery v úváchách p. *Kleina* se vyskytující a opravuje zároveň některé nesprávné, téhož předmětu se týkající výroky, obsažené v článku *Brioschi-ho*: „Sopra una classe di equazioni modulari“ (Annali di Matematica, ser. 2. t. IX).

Jinak obsahuje pozůstalost pouze tyto dvě poznámky:

„Důkaz věty, že existuje nekonečně mnoho kmenných čísel $kp + 1$, je-li p kmenné“ a „Poznámka k rovnicím, jež mají pouze reálné kořeny.“

*) Mathematische Annalen, Bd. XV.

Kdežto práce první vznikla asi v téže době jako pojednání: „Note über aussergewöhnliche Specialgruppen auf algebraischen Curven“, z důvodů neznámých však otištěna nebyla, pochází obě poznámky z oné doby, kdy choroba již ohlodávala kořen života Krausova.

Všecky tyto práce ukazují jak volbou látky, tak provedením, že zesnulý se obíral jen úvahami těžkými, vyžadujícími velkého napjetí duševních sil, a výsledek, s jakým tyto práce konal, jest jistou zárukou, že se sláva jména jeho stále šfířiti bude. Jaká to škoda, že národu nečetnému muž takový zemřel!

Truchlí-li odborník ze ztráty tak vynikajícího učence, truchlí dvojnásobně vzpomínaje si na ušlechtilou povahu zesnulého. Hlavním cílem života jeho bylo poznati pravdy mathematické; za tím cílem krácel neohlížeje se ani po zevní slávě ani po hmotných výhodách, pokládaje je za věc vedlejší. — Rád hovořival o vědeckých předmětech, překvapoval každého originalností a silou myšlének, a vynikal skromností, jaká vyskytuje se jen u těch, jimž jde v pravdě o věc. Kéž příklad, který nám podával svým vědeckým snažením a svou šlechetnou povahou, nemíne se s účinkem; kéž se nalezne hojný počet těch, kteří se vynasnaží, aby kráčeli v šlépějích drahého zesnulého! Čest a sláva nehynoucí budiž památce jeho!

Příspěvek ku transformaci jedenáctého řádu funkcí elliptických.

Sepsal

Dr. L. Kraus.

Pan *Klein* uveřejnil ve XII. svazku časopisu „Mathematische Annalen“ pojednání nadepsané: „Über die Transformation elfter Ordnung der elliptischen Funktionen“, v němž podává úplný obraz *Galoisovy* resolventy rovnice transformační.